

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

GEOGRAFIA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 8 stron (zadania 1-25).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań podane są w treści każdego z nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
10. W czasie rozwiązywania zadań z arkusza możesz korzystać z prostego kalkulatora.

KOD UCZNIA

--	--	--	--

Stopień: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

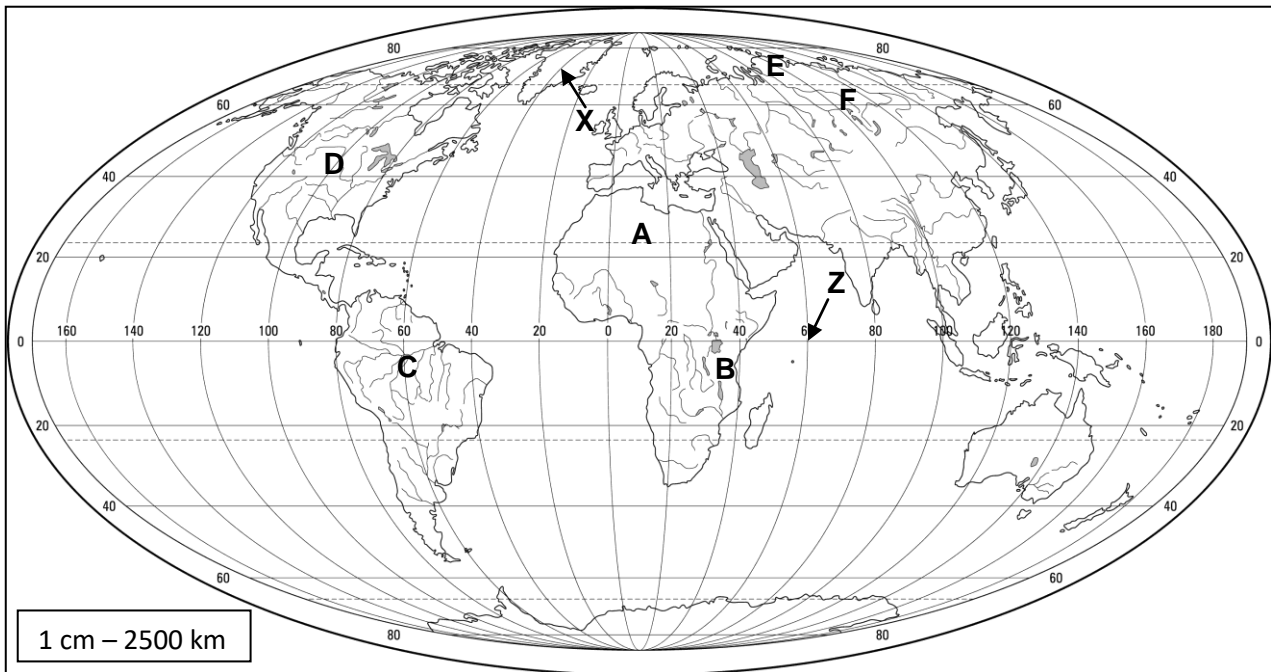
Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	2	1	2	1	1	2	2	5	4	5	8	3	2	2	2	3	2	1	2	2	1	2	2	2	1	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																										

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego stopnia: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Mapa stanowi materiał źródłowy dla zadań: 1 – 5, 8 – 12

Źródło: *Niezbędnik Nauczyciela, Geografia na czasie, Wyd. Szkolne PWN, CD*

Zadanie 1. (2p.)

Odczytaj współrzędne geograficzne punktów X i Z i wpisz je w odpowiednie miejsca w poniższym tekście (pamiętaj o pełnym zapisie).

Punkt X: szerokość geograficzna, długość geograficzna

Punkt Z: szerokość geograficzna, długość geograficzna

Zadanie 2. (1p.)

Określ, w których strefach oświetlenia leżą punkty X i Z.

Punkt X: strefa Punkt Z: strefa

Zadanie 3. (2p.)

Uzupełnij zdania, wpisz właściwe litery, oznaczające punkty X i Z na mapie (tylko X lub Z).

- a) Słońce góruje wcześniej w punkcie
- b) Zjawisko nocy polarnej występuje w punkcie
- c) Zenitalne położenie Słońce jest obserwowane w punkcie
- d) 22 grudnia dzień jest dłuższy w punkcie

Zadanie 4. (1p.)

Zaznacz właściwe zakończenie zdania.

Różnica czasu strefowego między punktami X i Z wynosi:

- A. dokładnie 5 godzin
- B. mniej niż 5 godzin
- C. więcej niż 5 godzin
- D. 0 godzin – nie ma różnicy w czasie między tymi punktami

Zadanie 5. (1p.)

Uzupełnij zdanie właściwymi wartościami liczbowymi.

Rozciągłość równoleżnikowa w stopniach między punktami X i Z wynosi, zaś rozciągłość południkowa –

Miejsce na obliczenia:

Zadanie 6. (2p.)

W poniższych zdaniach wybierz i podkreśl właściwe wyrażenia w nawiasach tak, aby każde ze zdań było prawdziwe.

- Im większa rozciągłość równoleżnikowa danego obszaru, tym większa (różnica czasu na tym obszarze / różnica w długości dnia na tym obszarze).
- Im większa wartość szerokości geograficznej danego obszaru, tym (większa / mniejsza) wysokość Słońca w południe w dniach równonocy.

Zadanie 7. (2p.)

Uzupełnij zdania. W nawiasach podkreśl poprawne sformułowania.

22 czerwca Słońce góruje w zenicie nad Jest to początek jednej z astronomicznych pór roku – W dniu tym im bardziej na północ na północnej półkuli Ziemi położony jest punkt, tym (większa / mniejsza) jest w nim długość dnia. Na kole podbiegunowym północnym występuje wtedy (dzień polarny / noc polarna).

Zadanie 8. (5p.)

Uzupełnij tekst właściwymi nazwami kontynentów i oceanów, a w ostatnim zdaniu kierunku.

Największym spośród siedmiu tradycyjnie wyróżnianych kontynentów na Ziemi jest Ten największy kontynent otaczają aż trzy oceany: od północy, od wschodu i od południa – Największym z nich jest Ocean, zwany inaczej Styka się on również z najmniejszym kontynentem – oraz kontynentem położonym całkowicie na półkulach północnej i zachodniej, czyli Dostęp do trzech oceanów ma też kontynent o powierzchni około 14 mln km² – Co ciekawe, wszystkie oblewają ów kontynent z jednej strony – od

Uwaga do zadań 9 - 11

Na mapie ze strony 2 literami A – F zaznaczone są miejsca występowania wybranych krajobrazów. Korzystając z mapy, wykonaj zadania 9 – 11.

Zadanie 9. (4p.)

Ilustracje przedstawiają krajobrazy, występujące w zaznaczonych na mapie miejscach. Pod każdą fotografią wpisz właściwą nazwę krajobrazu (*do wyboru: lasu równikowego, sawanny, pustyni gorącej, stepu, tajgi, tundry, pustyni lodowej*) oraz oznaczenie literowe z mapy.

I		II	
			
Nazwa krajobrazu	Litera na mapie:	Nazwa krajobrazu	Litera na mapie:
III		IV	
			
Nazwa krajobrazu	Litera na mapie:	Nazwa krajobrazu	Litera na mapie:

Źródło fotografii: wikipedia.org

Zadanie 10. (5p.)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli nazwy wszystkich wymienionych roślin i zwierząt.

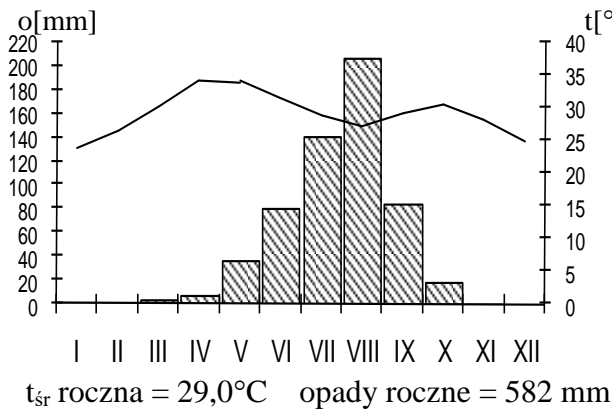
Rośliny: *akacja, baobab, liany, modrzew, ostnice, wierzba lapońska.*

Zwierzęta: *gronostaj, goryl, jaguar, lew, piesek preriowy, renifer.*

Strefa krajobrazowa	Rośliny	Zwierzęta
Las równikowy		
Sawanna		
Step		
Tajga		
Tundra		

Zadanie 11. (8p.)

Diagram przedstawia rozkład temperatur i opadów w wybranym miejscu na Ziemi.

a) Odczytaj z wykresu i wpisz odpowiednie wartości temperatury powietrza:

temperatura maksymalna:°C

temperatura minimalna:°C

b) Odczytaj z wykresu i wpisz wartość sumy opadów w czerwcu: mm

c) Odpowiedz na pytania:

Która to strefa klimatyczna?

Która to strefa krajobrazowa?

W którym miejscu oznaczonym literami A – F na mapie (str. 2) występuje najbardziej zbliżony klimat?

Która gleba jest charakterystyczna dla tej strefy krajobrazowej?

d) Jak sądzisz, czy klimat przedstawiony na diagramie jest korzystny dla działalności gospodarczej człowieka? Podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją ocenę.

Moja ocena (wpisz: korzystny lub niekorzystny):

Uzasadnienie:

1.
2.

Zadanie 12. (3p.)

Wpisz litery, którymi oznaczone są na mapie następujące krainy geograficzne:

Grenlandia –

Nizina Amazonki –

Sahara –

Wielkie Równiny –

Wyżyna Środkowosyberyjska –

Wyżyna Wschodnioafrykańska –

Zadanie 13. (2p.)

Postaw znak X obok trzech cech, które charakteryzują klimat lasu równikowego.

☐
☐
☐
☐

- niska temperatura przez cały rok
- wysoka temperatura przez cały rok
- wysokie opady
- niskie opady

☐
☐
☐
☐

- małe (do 5°C) roczne wahania temperatury
- duże (ponad 20°C) roczne wahania temperatury
- opady sezonowe – pora deszczowa i sucha
- występują wszystkie klimatyczne pory roku

Zadanie 14. (2p.)

Podaj dwa przykłady niekorzystnego wpływu klimatu lasu równikowego na życie i działalność gospodarczą człowieka.

1.
.....
2.
.....

Zadanie 15. (2p.)

Pustynia gorąca i pustynia lodowa w niektórych aspektach różnią się od siebie, w niektórych zaś są do siebie podobne. W poniższym zestawieniu zaznacz trzy elementy, które są wspólne dla obydwu krajobrazów.

- A. powierzchnia pokryta jest lądolodem
- B. roślinność jest bardzo uboga
- C. występuje tylko jedna pora roku
- D. najwyższe temperatury notuje się w lipcu
- E. opady atmosferyczne są bardzo niskie (poniżej 200 mm rocznie)
- F. występuje niedobór wody w postaci ciekłej

Zadanie 16. (3p.)

Życie i działalność człowieka jest uzależniona od warunków środowiska, w jakim żyje. Z którymi krajobrazami związane są wymienione rodzaje aktywności ludzi? W każdym punkcie wybierz i podkreśl właściwą odpowiedź.

- a) pasterstwo koczownicze, hodowla kóz, owiec i wielbłądów: *las równikowy, tajga, sawanna*
- b) uprawa manioku, kakao i palmy oleistej: *sawanna, las równikowy, step*
- c) polowanie na zwierzęta futerkowe, wyrąb drzew: *las równikowy, tajga, tundra*

Uwaga: Zadania 17 – 25 oparte są na treści artykułów: „Surowe oblicze Kamczatki”, „Nietypowe sposoby wykorzystania pustyni” oraz „Rzeka czasu”.

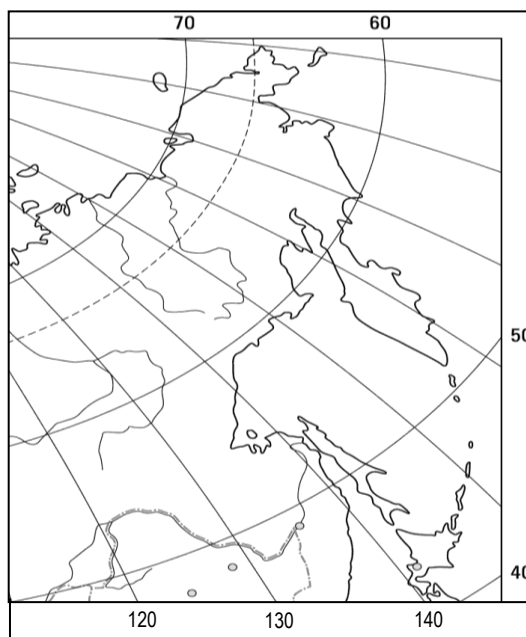
Zadanie 17. (2p.)

Na mapie wpisz wskazanymi cyframi:

- 1 – Półwysep Kamczatka
- 2 – Morze Ochockie
- 3 – Morze Beringa
- 4 – Wyspy Kurylskie

Zadanie 18. (1p.)

Zaznacz na mapie kropką stolicę Kamczatki – Pietropawłowsk Kamczacki (53°01'N, 158°39'E)

Źródło: *Niezbędnik Nauczyciela, Geografia na czasie, Wyd. Szkolne PWN, CD*

Zadanie 19. (2p.)

Określ, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe wpisując do tabeli odpowiednio **P** lub **F**.

Opis	prawda(P) lub fałsz (F)
Pietropawłowsk Kamczacki został założony w XVIII wieku przez badacza Vitusa Beringa.	
Na półwyspie Kamczatka znajduje się obecnie około 300 czynnych wulkanów.	
Jezioro Kurylskie jest największym w Eurazji miejscem tarła łososi pacyficznych.	
Na obszarze Kamczatki występują zbiorowiska bagienne, leśne i krzewiaste.	

Zadanie 20. (2p.)

Uzupełnij opisy odpowiednimi terminami geograficznymi.

- a) Gazowe wyziewy w obszarach wulkanicznych, o temperaturze powyżej 300°C, to
- b) Rodzaj gorącego źródła, wyrzucającego okresowo pod wpływem ciśnienia słup pary i wody to

Zadanie 21. (1p.)

Napisz, co jest źródłem energii dla elektrowni geotermalnej, która znajduje się u podnóża wulkanu Mutnowski.

.....

Zadanie 22. (2p.)

Pustynie wykorzystywane są przez człowieka od najdawniejszych czasów do różnych celów. W tabeli znajdują się pogrupowane miejsca i obiekty w obrębie pustyń, które dawniej i dziś pełnią różne funkcje. Wpisz odpowiednie sposoby wykorzystania pustyni do tabeli, wybierając je spośród podanych.

Sposoby wykorzystania pustyni: *nekropolie, poligony atomowe, pustelnie, rajdy terenowe*

<i>Miejsca / obiekty na pustyni</i>	<i>Sposób wykorzystania pustyni</i>
Abidżan, Dakar, Kapsztad	
Nevada Test Site, Emu Field, Lop Nor	
Dolina Królów, Giza, Sakkara	

Zadanie 23. (2p.)

Wymień trzy przykłady wykorzystania pustyni dla celów turystycznych

1.
2.
3.

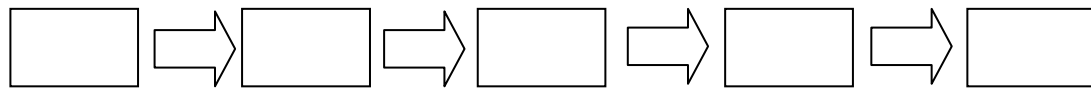
Zadanie 24. (2p.)

Uszereguj od najstarszego do najmłodszego wydarzenia w historii Wielkiego Kanionu, wpisując w diagram właściwe litery.

A – przybycie pierwszych Indian; B – powstanie pierwszych skał w prekambrze;

C – wypiętrzenie osadów mezozoicznych; D – przybycie Europejczyków;

E – pojawienie się rzeki Kolorado;

wydarzenie najstarsze

wydarzenie najmłodsze

Zadanie 25. (1p.)

Zaznacz właściwe zakończenie zdania.

Najstarsze skały budujące Wielki Kanion datuje się na około:

- A. 20 mln lat
- B. 200 mln lat
- C. 2000 mln lat
- D. 20000 mln lat

Brudnopis: